Friese Energietafel
VERBINDEN | VERGROENEN | VERSNELLEN

Friese Energietafel (FET)
Gemeente Leeuwarden
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden

Nationaal Programma RES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

[redacted]

Datum: 30 juni 2023
Betreft: Voortgangsrapportage RES 1.0 Regio Fryslân

Geachte [redacted]

In de bijlage treft u de voortgangsrapportage van de RES 1.0 aan voor de regio Fryslân. In deze begeleidende brief leest u kort waar we staan sinds de vaststelling van de RES 1.0 in 2021 en waar we aan werken. De voortgangsrapportage is voorgelegd aan de regiegroep op 16 juni 2023 en daarna aan het bestuurlijk overleg van de Friese Energietafel d.d. 22 juni 2023. In het bestuurlijk overleg zijn alle overheden vertegenwoordigd van RES-regio Fryslân. Het document wordt ter informatie verzonden aan de volksvertegenwoordigers, omdat er sinds de vaststelling van de RES 1.0 in 2021 in de regio geen sprake is van nieuwe ambities en/of nieuw beleid.

Stand van zaken opwek

In de afgelopen twee jaar is voortgang geboekt met de opwekking van hernieuwbare elektriciteit met wind en zon op land. Een substantieel deel (2,33 TWh) van het bod van ten minste 3,0 TWh is inmiddels gerealiseerd. Daarnaast is er voor 0,33 TWh aan verwachte opbrengst in 2030 van concrete projecten waarvan de subsidie beschikt is of die al in aanbouw zijn (pijplijn subsidie). Er is tot slot nog 0,04 TWh aan verwachte opbrengst van kwantificeerbare projecten in de voorfase (pijplijn voor subsidie). Hierbij is conform het Begrippenkader RES rekening gehouden met planuitval. Het resterende deel van het bod (0,3 TWh) bestaat uit nog niet ingevulde ambitie.

Daarmee liggen we in Fryslân op dit moment onvoldoende op koers om het bod in 2030 te halen. De reden hiervoor is deels de niet ingevulde ambitie, maar ook de netcongestie.

Netcongestie en oplossingen

Liander heeft een analyse gemaakt van de impact voor de netinfrastructuur op basis van de voorlopige cijfers van duurzame opwek in oktober 2022. Een groot deel van de onderstations en tussenstations in de provincie raakt deels of volledig overbelast op basis van de concrete plannen (zonder de ambitie mee te rekenen). Voor de korte termijn kijken we naar verschillende oplossingen

voor deze congestie, waaronder innovatie en een versnelling van investeringen in het netwerk waar dat haalbaar is. Zo is er een handreiking geschreven voor het versnellen van de vergunningsprocedure en is er sinds het voorjaar van 2023 een bestuurlijk ambassadeur benoemd. Ook wordt nagedacht over een 'vliegende brigade' in het leven geroepen om te ondersteunen bij vergunningverlening en zo de vaart erin te houden.

Om de knelpunten met betrekking tot de infrastructuur op termijn op te lossen is het wenselijk om zo snel mogelijk te starten met het Integraal Programmeren. Hiervoor is inmiddels een Concept Startnotitie opgesteld om te komen tot een Friese Energievisie (2024). Deze Concept Startnotitie zal deze zomer vastgesteld worden door Gedeputeerde Staten, na input van gemeenten, Provincie, Wetterskip en de maatschappelijke organisaties die verenigd zijn in de Friese Energie Alliantie (FEA). In de Startnotitie wordt ook het proces beschreven om te komen tot een Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMiek). Deze PMIEK dient in opdracht van het Rijk opgesteld te worden en bevat een lijst met infrastructurele projecten op het gebied van energie die van groot regionaal belang zijn. Voorrang geven aan deze projecten moet leiden tot snellere uitvoering.

De PMIEK (2025) wordt voorafgegaan door een PréPMIEK (2023), zodat er prioriteiten gesteld kunnen worden qua benodigde investeringen. Ook het inzichtelijk maken waar de resterende ambitie ingevuld wordt met concrete plannen is hiervoor nodig. Tot slot pleit Liander voor het combineren van wind- en zonne-energie, omdat hiervoor van dezelfde infrastructuur gebruik gemaakt kan worden en er een betere balans op het netwerk ontstaat.

Warmtetransitie

Alle Friese gemeenten zijn bezig met de warmtetransitie en hebben een Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Bovengemeentelijke aanbod van warmte is in de regio Fryslân niet van toepassing. Gemeenten werken aan plannen voor andere warmteopties, zoals lokale warmtenetten, het gebruik van hybride warmtepompen en all-electric pompen en het onderzoeken van toepassingen zoals aquathermie , groen gas en geothermie. De warmtetransitie hangt ook nauw samen met energiearmoede. Ook is het belangrijk om in Fryslân kennis en ontwikkelingen te blijven delen en te bespreken rond de toepassing en inzet van warmtebronnen. Op dit moment wordt bijvoorbeeld gezamenlijk opgetrokken bij de subsidieaanvraag voor het Nationaal Isolatie Programma, om zo isoleren mogelijk te maken voor een doelgroep in slecht geïsoleerde woningen.

Samenvatting en vooruitblik

Op korte termijn zijn er belemmeringen om de RES 1.0 ambitie van 3,0 TWh te halen. Op langere termijn weten we zeker dat Friesland nog meer duurzame stroom nodig heeft en zijn er ook bij de warmtetransitie genoeg uitdagingen. Dit geeft aanleiding om de komende periode bestuurlijke gesprekken te voeren, o.a. over de hoogte van de ambitie (een RES 2.0), de principes van de gezamenlijke ambitie en de verdeling van de lusten en lasten van de energietransitie. Wij zullen deze vraagstukken gezamenlijk oppakken, onder het motto van de Friese Energietafel "Verbinden, Versnellen en Vergroenen". Samen met onze volksvertegenwoordigers, bedrijven, organisaties en inwoners zetten we de schouders eronder.

Friese Energietafel
VERBINDEN | VERGROENEN | VERSNELLEN

Met vriendelijke groet, namens de regiegroep van de Friese Energietafel,

Wethouder Evert Stellingwerf
(Gemeente Leeuwarden), co-voorzitter

Gedeputeerde Sietske Poepjes
(Provincie Fryslân), co-voorzitter

Bijlage:
Voortgangsrapportage RES 1.0 Fryslân d.d. juni 2023